

Brjef ráðgjafans fyrir Island til landshöfðingja um neitun á 49 lagafrumvarpi um greiðslu verkkaups. — Með brjefi, dagsettu 20. 11. apríl oktr. f. á., hafið þjer, herra landshöfðingi, sent hingað lagafrumvarp um greiðslu verkkaups, er alþingi samþykkti síðastliðið sumar, og borið hafði verið upp af þingmanna hálfu. Hafið þjer bent á það, hve óheppileg sje sú regla, er nú tíðkist, að vinnuveitendur greiði verk mönnum kaup þeirra í vörum í staðinn fyrir í peningum. Hafið þjer tekið það fram, að slík lög, sem hjer er stungið uppá, muni að vísu eigi geta gert neina gagngerða breyting á hinni umtöluðu venju, nje fullkomlega veitt verk mönnum hina tilætluðu vernd gegn vinnuveitendum, er optast muni verða innan handar að gjöra sjerstakan samning um gjaldmátann. Þó teljið þjer eigi ólíklegt að slík lög kynnu stundum að gjöra nokkurt gagn, einkum er mikil eptirspurn væri eptir vinnukröptum. Því hafið þjer mælt með því að lögin öðluðust allrahæsta staðfesting.

Að vísu verður ráðaneytið að vera alþingi samdóma um það, að æskilegt væri að peningar kæmu í staðinn fyrir vöru sem gjaldmiðill, en getur samt eigi álitíð, að umrætt lagafrumvarp sje til þess fallið að koma á slíkri breytingu. Það verður að teljast efamál, hvort auðið er gjöra nokkra breyting til batnaðar í þessu atriði með lögum um greiðslu verkkaups. Að öðru leytinu virðist það miður heppileg ósamkvæmni, að lagafrumvarpið nær aðeins til verksamninga við starfsmenn og daglaunamenn við verzanir, verksmiðjur og náma; og við háseta og aðra starfsmenn á þilskipum, sem á fiskiveiðar ganga eða hvalaveiðar, en ekki til verksamninga, er landbúnaðinn snerta. Að hinu leytinu virðist of langt farið, er 1. gr. lagafrumvarpsins bannar greiðslu með skuldajöfnuði. Ef verkmaðurinn væri orðinn skuldugur vinnuveitanda um vitaskuld, t. a. m. fyrir peningalán, áður en samningurinn var gerður, mundi það eptir atvikum geta orðið ósanngjarnt gagnvart vinnuveitanda, ef hann aðeins með því að færa sannanir fyrir því, að samið hefði verið beint um borgun með skuldajöfnuði, gæti öðlast rjett til þess að borga með kvittun á (hluta af) skuld verkmannsins.

Það sem samt hefir ráðið úrslitum fyrir ráðaneytið, eru ákvæði 3. og 4. greinar umrædds lagafrumvarps um hegning fyrir brot gegn fyrirmælum 1. og 2. greinar. Með því að þessar síðastnefndu greinar ekki innihalda eiginleg forboðsákvæði, heldur ákveða í raun rjettir lagalíkur um skilning á samningi einstakra manna á milli, þá verður ráðaneytið að telja það fjarstæðu að leggja hegning við því, er lagafrumvarpið kallar brot, og fyrirskipa þar á ofan, að með brot þessi skuli fara sem opinber lögreglumál. Það verður eigi ljóslega sjeð, hvort hegningarákvæðunum skuli beita þá að eins, er þrjóskastr er við að borga með peningum, og sannað er að enginn sjerstakur samningur hefir verið fyrir hendi, eða þeim skuli beitt einnig annars, t. a. m. þá, er eigi verður færð full sönnun fyrir því að sjerstakur samningur hafi verið gjörður. Þótt nú hegningarákvæðunum í 3. og 4. gr. væri því að eins beitt, að vinnuveitandi þrjóskastr við að borga með peningum, er sannað er að enginn sjerstakur samningur um greiðslu á annan hátt hafi verið gjörður, verður ráðaneytið, hvernig sem á málið er lítið, að telja það ósamræmilegt við löggjöfina að öðru leyti,

30. dag júnimánaðar 1900.

49 að framfylgja slíkum lögum sem þessum með opinberri ákæru til hegningar, 11. apríl enda mundi framfylgdin þá mæta margskonar hindrunum.

Af þessum ástæðum hefir ráðaneytið í allraþegnsamlegum tillögum sínum um málið lagt það til, að frumvarpinu yrði synjað allrahæstrar staðfestingar; hefir hans bátign konunginum 3. þ. m. allramildilegast þóknast að fallast á tillögu þessa.

Þetta er yður til vitundar gefið til leiðbeiningar og birtingar í B-deild Stjórnartíðindanna ásamt áður nefndu brjefi yðar.

Brjef landshöfðingja.

Alþingi, sem saman kom í ár, hefir eptir löglegan undirbúning samþykkt lagafrumvarp um greiðslu verkkaups, sem borið hafði verið upp af þingmanna hálfu, og jeg hjermeð leyfi mjer að senda bæði í þeim búningi, er það kom í frá þinginu, og í danskri þýðingu.

Við umræðurnar á alþingi um nefnt lagafrumvarp var það tekið fram frumvarpinu til stuðnings, að það sje orðin föst venja, að kaupmenn, þilskipaútgærðarmenn og aðrir meiriháttar atvinnuveitendur eigi greiddu starfsmönnum og daglaunamönnum, sem þeir hefðu í vinnu, umsamið verkkaup þeirra í peningum, heldur í vörum, og að þeir væri eigi taldir skyldir til að greiða verkkaup á annan hátt, jafnvel þótt viðkomandi starfsmaður eða daglaunamaður eigi væri vinnuveitanda skuldugur fyrir lánaðar vörur eða aðra fyrirframborgun. Slíkur gjaldmáti er miklu óhagkvæmari fyrir verkmennt en peningagreiðsla, því að vörur eru ávalt seldar miklu ódýrara gegn peningaborgun, heldur en þegar þær eru lánaðar, eða þær eru borgaðar með öðrum vörum eða með vinnu. Tilgangur framangreinds lagafrumvarps er því að koma af hinni umgetnu venju, og ákveða að starfsmenn og daglaunamenn ávalt eigi rjett á að krefja að verkkaup þeirra sje greitt í peningum, nema gerður sje sjerstaklega annar samningur.

Lagafrumvarp það, er hjer ræðir um, mun samkvæmt því, sem tekið er fram að framan, ef það verður gert að lögum, eigi gera neina gagngerða breyting í þessu atriði nje fyllilega veita verkmenntum hina tilætluðu vernd gegn vinnuveitendum, er optast mun vera innan handar að fá sjerstakan samning gjörðan við verkmenntina sjer í hag, en það er þó ekki ólíklegt, að frumvarpið stöku sinnum, einkum þegar mikil eptirspurn er eptir verkmenntum, kynni að koma að nokkru gagni. Því mundi vera ástæða til að leggja það til, að frumvarpið mætti öðlast allrahæsta staðfesting.

50 **Brjef ráðgjafans fyrir Island til landshöfðingja um toll af strönd-**
20. apríl **uðum vörum** — Með brjefi, dags. 12. febr. þ. á., hafði þjer, herra landshöfðingi, sent hingað brjef amtannsins yfir Suðuramtinu og Vesturamtinu viðvíkjandi ýmsum kvörtunum, er fram hafa komið af hálfu Frakka um meðferð á skipströndum á Íslandi. Tjáði þjer yður samdóma því, sem amtmaðurinn hefir tekið fram í nefndu brjefi. Ráðaneytið verður og að vera þeirrar skoðunar, að eigi sje heimiluð hvorki í lögum um skipströnd 14. janúar 1876, 16. gr., nje í tilskipun um gjald á brennivíni m. m. 26. febr. 1872, 7. gr., aðferð sú, sem hingað til hefir verið fylgt samkvæmt brjefi Finsens landshöfðingja 8. apríl 1876, að telja alla hina strönduðu muni vera að veði fyrir fullu tollgjaldi af tollskyldum vörum strönduðum. Því eruð þjer umbeðinn að leggja fyrir alla lögreglustjórana að gæta þess, að, þegar svo stendur á, að eigandi ekki óskar að strandaðar